

## KINDERHANDEL, SEKSUELE UITBUITING VAN KINDEREN, KINDERPORNO EN KINDERSEKSTOERISME

### Naar een verdere internationale harmonisering van strafbepalingen en jurisdictierecht?

De Wet van 13 april 1995 paste de Vreemdelingenwet (art. 77*bis*) en het Strafwetboek (art. 380*bis*) aan om praktijken van mensenhandel, m.i.v. kinderhandel, gericht te kunnen bestrijden en voegde een afzonderlijke bepaling in het Strafwetboek in ter bestraffing van kinderpornografie (art. 383*bis*). Dezelfde wet introduceerde ook een nieuw artikel 10*ter* in de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (V.T. Sv.), dat moest toelaten een aantal handelingen in de sfeer van o.m. aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, bederf van de jeugd en prostitutie of kinderpornografie, *buiten* het Belgisch grondgebied gesteld, niettemin in België te kunnen bestraffen.

Niemand zal betwisten dat een strakke strafrechtelijke aanpak van kinderhandel, seksuele uitbuiting van kinderen, kinderporno en kindersekstoerisme legitiem is en zelfs een noodzakelijk onderdeel uitmaakt van een geïntegreerde aanpak van deze criminaliteitsfenomenen.

Nochtans is te weinig benadrukt dat inzonderheid het invoeren via de Wet van 1995 van vrijwel ongebreidelde universele jurisdictie voor deze misdrijven een maat voor niets is geweest.

Het is immers niet zo dat bv. de Belg die in Thailand kleine jongetjes seksueel misbruikt pas *sinds deze wetswijziging* - t.t.z. sinds de invoeging van artikel 10*ter* in de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering - op basis van de Belgische wetgeving veroordeeld kan worden. Die mogelijkheid bestond ook al vóór de Wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel en van de kinderpornografie, op basis met name van de bestaande bepalingen inzake extraterritoriale rechtsmacht in de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering. Krachtens het actief personaliteitsbeginsel, zoals vervat in artikel 7 V.T. Sv., kan in principe nl. iedere Belg die zich buiten het Belgisch grondgebied schuldig maakt aan een misdaad of wanbedrijf naar Belgisch recht, in België worden vervolgd indien aan de voorwaarde van dubbele incriminatie is voldaan (m.a.w. indien de gepleegde feiten ook strafbaar zijn naar het recht van het land waar ze zijn gepleegd). Overigens werd deze dubbele strafbaarheidseis ook voor de toepassing van artikel 10*ter* V.T. Sv. behouden.

Die voorwaarde van dubbele strafbaarheid is m.i. bovendien niet meer dan redelijk. Hetzelfde geldt m.i. voor de twee (in artikel 7 resp. 12 V.T. Sv. ver-

vatte) bijkomende voorwaarden die traditioneel – ook in het geval van artikel 10ter V.T. Sv. – aan de uitoefening van extraterritoriale jurisdictie worden gesteld. Met name gaat het om (1) het bestaan van, wanneer een eventuele vervolging is gebaseerd op het actief personaliteitsbeginsel, een voorafgaande klacht van de (familie van de) benadeelde vreemdeling dan wel van een officieel bericht van het land waar de feiten zijn gepleegd, gericht aan de Belgische overheid en (2) de voorwaarde dat, minstens wanneer het om een buitenlandse verdachte gaat, deze in België wordt gevonden. In de praktijk betekent dit laatste dat niet om de uitlevering kan worden gevraagd van een vreemdeling die in het buitenland een misdrijf – weze het een seksueel misdrijf tegen een minderjarige – tegen een andere vreemdeling heeft gepleegd. In voorkomend geval kan echter wel – op basis van artikel 10ter V.T. Sv. – vervolging worden ingesteld tegen buitenlandse verdachten die vrijwillig – vaak niet op de hoogte van de universele jurisdictie die ons land eenzijdig voor o.m. kinderhandel, seksuele uitbuiting van kinderen en productie en verspreiding van kinderporno – naar België zijn gekomen of er op doorreis zijn. De invoering door de Wet van 13 april 1995 van deze universele strafmachtsaanspraak t.a.v. in het buitenland door vreemdelingen tegen vreemdelingen gepleegde misdrijven laat theoretisch weliswaar de aanpak door de Belgische justitie van deze misdrijven toe, maar mist ieder regulerend of algemeen preventief effect t.a.v. potentiële daders. Dergelijk effect lijkt immers slechts van een wettelijke regeling te kunnen uitgaan indien degene tot wie de regeling zich richt ook in staat is te weten dat deze bestaat. Als zodanig heeft het formuleren van extraterritoriale strafmachtsaanspraken m.a.w. slechts zin indien de regels in kwestie *kenbaar* zijn voor het rechtssubject waartoe ze zich richten. Dit is voor artikel 10ter V.T. Sv. precies niet het geval: bij ontbreken van een internationaal verdrag dat aan België als verdragspartij de verplichting oplegt universele rechtsmacht te creëren m.b.t. feiten zoals o.m. kinderhandel, seksuele uitbuiting van kinderen en productie en verspreiding van kinderporno (in welk geval redelijkerwijs nog zou kunnen worden aangenomen dat men ook in het buitenland, zij het indirect, kennis heeft van een eventuele Belgische strafbaarstelling), blijft de invoering van universele jurisdictie via de Wet van 1995 voor een aantal misdrijven in de sfeer van o.m. aanranding van de eerbaarheid en verkrachting, bederf van de jeugd en prostitutie en kinderpornografie immers een louter Belgische wetgevende handeling die niet kan vermoed worden buiten de landsgrenzen gekend te zijn. Dat iedere Belg geacht wordt de Belgische wet te kennen, is reeds een fictie die nog moeilijk kan worden verdedigd. In dat opzicht was de invoering in 1995 van een vermoeden van universele bekendheid met de Belgische wet zelfs grotesk. Gelukkig houdt het O.M. hier de voet op de rem. Er zijn immers geen gevallen bekend van bv. een Fransman die bij een toevallig bezoek aan ons land is aangehouden wegens seksueel misbruik van kleine jongetjes in Thailand. Het O.M. weet blijkbaar wel beter dan in dergelijk geval onze strafmacht aan vreemde onderdanen op te dringen.

Samengevat: de handhaving van de bestaande of via de Wet van 1995 ingevoerde strafbaarstellingen tegen kinderhandel en seksuele uitbuiting van kinderen, m.i.v. de exploitatie ervan in kinderpornografisch materiaal, is op geen enkele wijze reëel aangescherpt door de introductie van eenzijdige universele strafbaarstellingen ter zake in het Belgische recht.

Niet iedereen deelt blijkbaar deze analyse. In het Federaal Veiligheids- en Dementieplan dat in januari van dit jaar werd voorgesteld, kondigde de Minister van Justitie n.l. aan dat hij ‘werk [zal] maken van een wettelijke regeling waarbij georganiseerde uitbuiting van kinderen met het oog op seksueel misbruik erkend wordt als een misdaad tegen de mensheid waarbij deze misdrijven niet voor verjaring vatbaar zijn en de berechting ervan wordt overgedragen aan het “Cour Pénale Internationale”’.

Aan de beslistheid van de minister om de georganiseerde seksuele uitbuiting van kinderen hard aan te pakken, kan nu niet meer worden getwijfeld. Het voorstel echter om deze misdrijven *eenzijdig* – er wordt enkel een Belgisch wettelijk initiatief in het vooruitzicht gesteld – als ‘misdraad tegen de mensheid’ te catalogeren, getuigt van wel van zeer weinig realiteitszin en gevoel voor proportie. Van een ‘misdraad tegen de mensheid’ kan nooit sprake zijn op louter Belgische ‘afroep’. De verantwoording voor het creëren van universele strafbaarstellingen is immers gelegen in het internationaal, universeel strafwaardig karakter van de strafbaar gestelde feiten, en gaat m.a.w. uit van het vermoeden dat er een ruime internationale consensus bestaat over de opportuniteit een bepaald gedrag te incrimineren. Gold reeds – zoals hierboven i.v.m. artikel 10ter V.T. Sv. werd aangeduid – dat het introduceren van universele strafbaarstellingen in de Belgische rechtsorde op méér zou moeten zijn gebaseerd dan op de strafbaarheid van bepaalde feiten naar Belgisch recht *alleen*, dan geldt dit *a fortiori* voor het uitroepen van bepaald crimineel gedrag tot ‘misdraad tegen de mensheid’. Zonder enige twijfel kan enkel op het niveau van de VN, op basis van een ruime consensus op wereldniveau, een dergelijke beslissing – met alle daaraan inherente gevolgen – worden genomen. Neemt België zulke beslissing op eigen houtje, dan gaat het immers nog een aanzienlijke stap verder dan het al deed met de invoering van artikel 10ter V.T. Sv. De eenzijdige kwalificatie van georganiseerde uitbuiting van kinderen met het oog op seksueel misbruik als ‘misdraad tegen de mensheid’ impliceert immers dat dit gedrag ook bestraft zal kunnen worden niettegenstaande het eventueel ontbreken van strafbaarheid voor dit gedrag in het land waar het is gesteld en dat, tenminste voor zover de georganiseerde uitbuiting aan een Belg toe te rekenen valt, van dit land of van (de familie van) het slachtoffer zelfs geen officiële vraag tot vervolging of klacht meer wordt verwacht. Ook brengt de kwalificatie als ‘misdraad tegen de mensheid’ de onverjaarbaarheid van de zodanig gekwalificeerde misdrijven met zich. Tevens doet ze de traditionele voorwaarde dat de verdachte in België moet worden gevonden, ook wanneer het om een buitenlandse verdachte gaat, vervallen, zodat in voorkomend geval zelfs om diens uitlevering kan worden gevraagd. De artikelen 7, tweede lid, en 8 van de Wet van 10 februari 1999 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal recht, waarin o.m. ‘misdaden tegen de mensheid’ tot ‘internationaalrechtelijke misdaden’ worden verklaard (art. 1 § 2), illustreren dit alles. Het Nuremberg Charter van 8 augustus 1945 (artikel 6, onder c) en – veel sterker nog – het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof van 17 juli 1998 (artikel 7) verschaffen deze wet echter de vereiste internationaalrechtelijke onderbouw voor het invoeren van een uitzonderingsregime voor ‘misdaden tegen de mensheid’. Die onderbouw ontbreekt voorts nog volkomen m.b.t. de georganiseerde seksuele uitbuiting van kinderen. Desondanks gelooft de minister blijkbaar dat het eenzijdig wettelijk invoeren van

een vrijwel totaal ongelimiteerde universaliteit een efficiënter optreden tegen deze misdrijven mogelijk zal maken en verhinderen dat een daadwerkelijke sanctionering uitblijft ingevolge de onwil of onmacht van de plaatselijke autoriteiten. Het geloof dat met succes de onwil of onmacht van de autoriteiten van het land waar de feiten zich hebben voorgedaan (ontbreken van strafbaarheid, uitblijven van een officieel bericht aan de Belgische autoriteiten) of het verjaard zijn van de feiten naar het recht van dat land, kan worden ‘overwonnen’, is echter naïef. Voor het opbouwen van een degelijke bewijsvoering m.b.t. de in het buitenland gepleegde feiten én voor het eventueel verkrijgen van de uitlevering zullen de Belgische autoriteiten immers altijd in sterke mate afhankelijk blijven van de inschikkelijkheid en de medewerking van de plaatselijke autoriteiten, zowel in het kader van de wederzijdse rechtshulp in strafzaken als in het kader van de uitlevering. Zonder coöperatiebereidheid van het land waar de feiten werden gepleegd, lijkt vervolging in België tot mislukken gedoemd, en derhalve niet opportuun. Bovendien is het erg verregaand om, hoe zwaarwichtig de gepleegde feiten ook zijn, tegen de wil in van het land waar ze zijn gepleegd tot vervolging over te gaan, zeker nu een voldoende brede internationale consensus omtrent strafwaardigheid en de noodzaak tot het invoeren van universele jurisdictie ontbreekt. Of wordt België nu plots hét wereldgeweten, is het overtuigd van zijn gelijk en zal het dit koste wat het kost – desnoods zelfs tegen de stroom in – bewijzen? Van veel zin van realisme getuigt dit niet. De intentie van de minister tenslotte om de berechting van gevallen van ‘georganiseerde uitbuiting van kinderen met het oog op seksueel misbruik’ aan het “Cour Pénale Internationale” – de Nederlandstalige term “Internationaal Strafgerechtshof” had even goed kunnen worden gebruikt – over te dragen, is al helemaal op los zand gesteund. Het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, dat na eerder in de Senaat te zijn goedgekeurd ook het fiat van de Kamercommissie Justitie verkreeg op 31 maart jl., biedt staten immers helemaal niet de mogelijkheid om er op eigen initiatief de berechting aan over te dragen van misdrijven waarvoor het Statuut zelf geen jurisdictie van het Hof voorziet. Artikel 123 van het Statuut maakt bovendien duidelijk dat een eerste herziening van het Statuut en van de misdrijven binnen de jurisdictie van het Hof ten vroegste 7 jaar na de inwerkingtreding ervan – die op zich reeds nog vele jaren op zich kan laten wachten – kan plaatsvinden. Dan nog is het zeer de vraag of er onder de verdragssluitende staten een consensus zal kunnen worden bereikt om het georganiseerd seksueel misbruik van kinderen binnen de jurisdictie van het Internationaal Strafgerechtshof zal brengen. De aankondiging dat België de berechting van deze criminaliteitsvorm aan het Hof zal overdragen, is dus niet alleen volkomen prematuur – gezien onmogelijk realiseerbaar binnen de huidige of zelfs de volgende legislatuur – maar geeft evenmin blijk van veel inzicht in of vertrouwdheid met de wijze waarop de VN-besluitvorming ter zake verloopt.

In dit verband dient overigens wel vermeld dat op internationaal vlak – zowel op VN- als EU-niveau – de strijd tegen kinderhandel en seksueel misbruik van kinderen, m.i.v. het misbruik van kinderen in pornografisch materiaal, een steeds belangrijker plaats inneemt.

Binnen de VN wordt momenteel o.m. onderhandeld over een Protocol ter voorkoming, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, inzonderheid van

vrouwen en kinderen, bij een – eveneens nog verder te negociëren – ontwerp-Verdrag tegen Transnationale Georganiseerde Criminaliteit. Het Protocol zou o.m. een internationaalrechtelijke verplichting scheppen om de georganiseerde handel in kinderen met het oog op seksueel misbruik (in prostitutie, seksuele slavernij of pornografie) strafbaar te stellen. Mogelijk zouden staten ook verplicht worden om, naast de traditionele hypothese van extraterritoriale jurisdictie op grond van het actief personaliteitsbeginsel, eveneens rechtsmacht te voorzien wanneer de uitlevering van een eigen onderdaan aan een andere verdragsstaat wordt geweigerd. Van universele rechtsmacht ter zake of van het uitroepen van de georganiseerde handel in kinderen tot ‘misdad tegen de mensheid’ is echter hoe dan ook geen sprake.

Op het niveau van de EU is de roep om extraterritoriale jurisdictie voorlopig zeker niet sterker. Als belangrijkste rechtsinstrument in de strijd tegen kinderhandel en seksuele uitbuiting van kinderen (inclusief de exploitatie van kinderen in pornografische voorstellingen en materiaal, m.i.v. productie, verkoop en verspreiding of andere vormen van handel in, alsmede het bezit van dergelijk materiaal), geldt er nog steeds het Gemeenschappelijk Optreden van 24 februari 1997. Dit instrument – dat overigens geen enkel direct juridisch effect sorteert en hooguit als een politiek engagement van de regeringen van de lidstaten van de EU kan worden gezien – bepaalt o.m. dat de genoemde gedragingen strafbaar moeten worden gesteld ‘met doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties’. Wat het loutere bezit van kinderporno betreft, kon kennelijk geen consensus worden bereikt: lidstaten worden wel geacht om ter zake strafbaarheid te voorzien, maar de hierboven vermelde kwaliteitseis inzake sanctionering geldt niet. Wat jurisdictierecht betreft, moeten de lidstaten enkel in extraterritoriale rechtsmacht voorzien wanneer de misdrijven in kwestie door eigen onderdanen of vaste ingezetenen zouden zijn gepleegd. Een brede invulling van het actief personaliteitsbeginsel, in die mate dat het ook op vaste verblijfhouders van toepassing is, volstaat dus. Voor het loutere bezit van kinderporno geldt bovendien opnieuw een uitzondering: voor onderdanen of vaste verblijfhouders die in het buitenland op het bezit van kinderporno betrapt zijn, moet geen bevoegdheid worden voorzien. Van een beweging in de richting van universele jurisdictie is in het geheel geen sprake. Uiteraard weet de EU ook beter dan zich de pretentie toe te meten om enig misdrijf – laat staan de seksuele uitbuiting van kinderen – als ‘misdad tegen de mensheid’ te catalogeren. Wel komt er zo goed als zeker een verdere harmonisering van strafbaarstellingen inzake seksuele uitbuiting van kinderen. Het nieuwe strategie-document ter voorkoming en bestrijding van georganiseerde criminaliteit dat de Raad van Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken van de EU op 27 maart jl. heeft aangenomen, en dat uitdrukkelijk aangeeft de beleidlijnen ter zake te willen vastleggen voor het begin van het nieuwe millennium, laat daarover weinig twijfel bestaan. In aansluiting bij de conclusies van de Europese Top van 15-16 oktober 1999 in het Finse Tampere – waar de Europese staats- en regeringsleiders zich voor het eerst in de geschiedenis van de EU exclusief hebben gebogen over de materies van justitie en binnenlandse zaken – kondigt het document een onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten aan voor een hele reeks misdrijven in de sfeer van de georganiseerde criminaliteit, terrorisme en drugshandel, en zulks *a rato* van minstens één misdrijf per halfjaar. In die reeks misdrijven figureert ook de sek-

suele uitbuiting van kinderen. Overeenkomstig artikel 31, onder e) van het Verdrag betreffende de Europese Unie zal een verdere harmonisering van de strafbepalingen ter zake in de lidstaten worden bewerkt door het bepalen van minimumstandaarden inzake de bestanddelen van het misdrijf en de op te leggen straf. Dit zal gebeuren middels een zgn. kaderbesluit, een door het Verdrag van Amsterdam geïntroduceerd rechtsinstrument, dat – anders dan een zgn. gemeenschappelijk optreden in de Maastricht-periode – voor de lidstaten *juridisch bindend* is wat het te bereiken resultaat betreft.

Tenslotte zij verwezen naar de door de – vorige – Minister van Justitie op 31 mei 1999 opgestelde richtlijnen i.v.m. het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel – m.i.v. kinderhandel – en kinderpornografie. Deze zijn op 1 september in werking getreden en werden vooraf, op 3 juni 1999, door het College van Procureurs-generaal in Omzendbrief nr. COL. 12/99 meegedeeld aan de bevoegde justitiële en politieke autoriteiten.

De richtlijnen strekken ertoe een coherent opsporings- en vervolgingsbeleid uit te werken op het vlak van de strijd tegen mensenhandel en kinderpornografie als zijnde ‘bijzonder zware vormen van criminaliteit’, zonder echter afbreuk te willen doen aan de toepassing van de strafbepalingen inzake zedenzaken in het algemeen. De richtlijnen voorzien in een eenvormig kader en criteria zodat op het terrein een gelijkvormig beleid kan worden ontwikkeld, zonder nochtans de appreciatiebevoegdheid van de individuele magistraat volledig terzijde te schuiven.

De prioriteiten inzake opsporing en vervolging moeten volgens de Omzendbrief worden bepaald op basis van o.m. de jonge leeftijd van de slachtoffers en het bestaan van elementen waaruit kan worden afgeleid dat er sprake is van een criminele organisatie of van het voortduren van een criminele activiteit. De bestrijding van georganiseerde kinderhandel of seksuele uitbuiting van kinderen en van kinderporno zal op het terrein dus de nodige aandacht moeten krijgen. Daartoe voert de Omzendbrief o.m. eenvormige formulieren in voor het verzamelen van informatie over personen, ondernemingen of inrichtingen ten aanzien waarvan vermoed kan worden dat zij betrokken zouden zijn bij mensenhandel dan wel de productie of de verspreiding van kinderpornografie. Deze informatie dient op haar beurt geregistreerd in een gegevensbank die twee bestanden telt – één betreffende mensenhandel, één betreffende kinderpornografie – bij het Documentatie- en Opsporingsbureau (DBO) van de rijkswachtdistricten. Deze moeten de nodige maatregelen nemen opdat de Algemene Politiesteundienst (technisch beheer van het informaticasysteem) en de Centrale Cel Mensenhandel van het Centraal Bureau der Opsporingen van de Rijkswacht (aanwending van de ingevoerde gegevens) over de in de DBO's ontvangen informatie zouden kunnen beschikken.

De Omzendbrief behoudt echter het stilzwijgen over de verhouding met de specialisatierichtlijn van de Minister van Justitie van 21 februari 1997 tot regeling van de samenwerking en coördinatie inzake opdrachten van gerechtelijke politie tussen de politiediensten (COL. nr. 1/97). Daarin werd aan de Gerechtelijke Politie – niet aan de Rijkswacht – de specialisatie inzake informaticacriminaliteit toevertrouwd. Daaronder valt uiteraard ook de bestrijding van de terbeschikkingstelling van ongeoorloofde informatie via het internet, in het bijzonder

van kinderpornografische aard. Binnen die logica is voor een aantal jaren bij de Gerechtelijke Politie het zgn. Meldpunt Kinderpornografie opgericht, dat inmiddels – ingevolge een samenwerkingsprotocol dat op 28 mei 1999 tussen de toenmalige Ministers van Telecommunicatie en Justitie en ISPA Belgium (de Belgische vereniging van internet-providers) werd ondertekend ter bestrijding van de aanwezigheid van ongeoorloofde informatie op het internet – werd geïntegreerd in het Centrale Gerechtelijk Meldpunt van de nationale *Computer Crime Unit* van de Gerechtelijke Politie ([http://www.gpj.be/nl/gpj\\_n\\_mk.html](http://www.gpj.be/nl/gpj_n_mk.html)). Een rationele optie zou dus zijn geweest de in de Richtlijnen van 31 mei 1999 i.v.m. het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel en kinderpornografie voorziene gegevensbank met informatie over de productie of de verspreiding van kinderpornografie ook bij de Gerechtelijke Politie onder te brengen. Waarom voor een andere optie is gekozen, blijft de vraag. In de praktijk bestaat er een concrete nood aan één centraal nationaal punt waar alle informatie inzake kinderpornografie, m.i.v. het pedopornografisch materiaal zelf dat door de politiediensten is inbeslaggenomen of waarvan aan deze laatste door de burger melding is gedaan, samenkomt. Initiatieven om op Europees of zelfs ruimer internationaal niveau een voor criminaliteitsanalyse en opsporingsdoelen toegankelijke beeldbank inzake pedopornografisch materiaal aan te leggen, kunnen slechts behoorlijk van de grond komen indien er op nationaal niveau degelijk uitgebouwde *focal points* voorhanden zijn. In de praktijk is er onmiskenbaar behoefte aan dergelijke Europese of internationale databank – behoefte die trouwens is gebleken uit onderzoek dat ten behoeve van de Minister van Justitie werd verricht.<sup>1</sup> Toch werd beslist een nieuwe gegevensbank voor informatie inzake kinderpornografie bij de (DBO's en het CBO van de) Rijkswacht op te zetten. Tevens zijn er (nog) geen stappen ondernomen om de bestaande fotodatabank inzake kinderpornografie van de Gerechtelijke Politie een degelijke wettelijke onderbouw te geven (in het licht van de beperkingen die voortvloeien uit de regelgeving ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer). Tenslotte zijn belangrijke kansen blijven liggen om op het internationale forum een échte eerste viool te spelen. Het hiervoor vermelde onderzoek dat voor de Minister van Justitie werd verricht, heeft immers niet alleen de behoefte aan een Europese of internationale databank inzake kinderpornografisch materiaal aangetoond. Het heeft tevens als wenselijk aangeduid dat een voor *politiediensten* – niet voor andere publieke overheden of voor de burger! – toegankelijk internationaal informatiesysteem inzake (grensoverschrijdende) mobiliteit van verdachten en daders van seksueel misbruik van kinderen zou worden ingericht. Het contrast met het recente voorstel van de Minister van Justitie om pedofielen blijvend te stigmatiseren door hun foto op het internet te plaatsen, is groot.

Gert VERMEULEN,\*  
10 april 2000.

---

1. Zie o.m. B. DE RUYVER, P. ZANDERS, G. VERMEULEN en G. DERRE, *Internationaal verzamelen en beheren van gegevens inzake vermiste en seksueel uitgebuite minderjarigen*, Antwerpen – Apeldoorn, Maklu, 2000, 280 p.

\* Doctor-assistent strafrecht Universiteit Gent.